

Inleiding

Sinds medio jaren 1980 wordt door SOVON de aantalontwikkeling van de Nederlandse broedvogels gevolgd. Door middel van steekproeven wordt gestreefd naar een landdekkend overzicht. Bij het Broedvogel Monitoring Project, kortweg BMP, wordt een betrekkelijk klein gebied (10-250ha.) bemonsterd op alle aanwezige broedvogels. In de praktijk betekent dat jarenlang in dezelfde vaste gebieden tellen volgens vastgestelde procedures. Ten einde tot een representatieve en betrouwbare schatting te komen van de landelijke aantallen, dienen de plots alle landschapstypen te dekken. In 2004 werd gestart met een proefvlak in Saeftinghe (deelgebied 7) voor het biotoop brakwaterschor. In 2006 werd het aantal plots uitgebreid tot vier, met in totaal 160ha., ofwel 7.2% van het begroeide deel. In 2010 is op verzoek van en in samenwerking met Stichting Het Zeeuwse Landschap een vijfde plot ingebracht van 40ha. met veel riet, in het uiterste oosten. Hierdoor is het gemonitord deel van Saeftinghe - totaal 200ha ofwel 8.9% van het begroeide deel - meer representatief geworden voor het hele gebied. Om dit project op lange termijn te kunnen volhouden, is een kleine werkgroep opgericht, BMP Saeftinghe, die opereert onder de vleugels van de Vogelwerkgroep van Natuurbeschermingsvereniging OZVI De Steltkluut, met medewerking van Stichting Het Zeeuwse Landschap, de beheerder van het gebied. Doordat het toegevoegde plot de draagkracht van de werkgroep te boven gaat, zal deze voorlopig grotendeels voor rekening komen van medewerkers van de Stichting. Getracht gaat worden de groep met enkele tellers uit te breiden.

Gebied

(de luchtfoto's zijn ontleend aan Google-earth en verkregen via Walter Van Kerkhoven)

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een getijdengebied binnen het estuarium van de Westerschelde. Twee maal daags loopt het gebied vol met water (hoogwater) en twee maal daags valt het grootste gedeelte droog (laagwater). De tijden waarop dat gebeurt, schuiven dagelijks een vijftigtal minuten op. Daarbij is er dagelijks een relatief hoog hoogwater en een lager hoogwater. De waterstanden variëren er van dag op dag met twee keer per maand een doortij (laag hoogwater) en een springtij (hoog hoogwater). Het verschil tussen hoogwaterspringtij en hoogwaterdoottij bedraagt gemiddeld een meter. Het tijverschil varieert tussen 4.5 en 6 meter. Bovendien kan de wind hier nog gemakkelijk tot een meter afhalen of bijtellen. Bij springtij kan het gebeuren dat het schor geheel onder water komt te staan, alhoewel dat gedurende het broedseizoen zelden voorkomt. Dit alles geeft beperkingen met betrekking tot de betreding. Saeftinghe is daardoor niet te inventariseren is als elk willekeurig ander gebied:

- op voor vogels gunstige tijden zoals een uur voor zonopkomst tot enkele uren daarna
- volgens vaste routes en
- door telkens op een andere plaats de route te beginnen.

Betreding is niet zonder gevaar en een goede kennis van zowel het terrein als van het getij zijn onmisbaar. Met name bij nachtelijke bezoeken of overtij (bij hoogwater overblijven) moet dit niet onderschat worden.

Gebied 3A (30 ha.)

In dit relatief kleine plot vinden we een overgang van intensief begraasd en vertrapt schor – met bulten-slenken-systeem - naar extensief begraasd. Rondom de vluchtheuvel en langs de dijk en Rijksdam is de begrazing intensief. De noordwestelijke helft wordt minder begraasd en hier vinden we een relatief oud reliëfrijk schorrenlandschap van kommen met zeebies en zeeaster en hoge met strandkweek begroeide oeverwallen. Hier ligt ook een rietveld. Meer en meer steken rietplukken de kop op. Verder liggen tegen de dijk restanten van kweldergrasweiden en door de herders in het verleden, haaks op de dijk, gegraven afwateringsslootjes.

Het gebied wordt regelmatig bij excursies doorkruist of gepasseerd. Een onregelmatig gebruikt pad loopt van het noordoosten naar het zuidwesten. Van het getij heeft men weinig last. Tijdens de twee uur rondom HW is er enige hinder doch dan kan er vanaf de Rijksdam en de Scheludedijk worden gewerkt. Na de broedtijd van 2006 is de betonglooiing van de dijk omgezet in een groen

talud. Daartoe is circa 15 meter schor opgeofferd. Een smalle strook langs de dijk van nog eens 15 meter is daarna vlakgetrokken. Dit gedeelte is inmiddels door de vegetatie heroverd. In 2007 en 2009 is een deel van de Rijksdam opgehoogd. Afwatering van het zuidoostelijke deel vindt sindsdien plaats door betonbuizen in de dam naar de geul oostelijk ervan. Het plot wordt veelvuldig door vossen belopen.

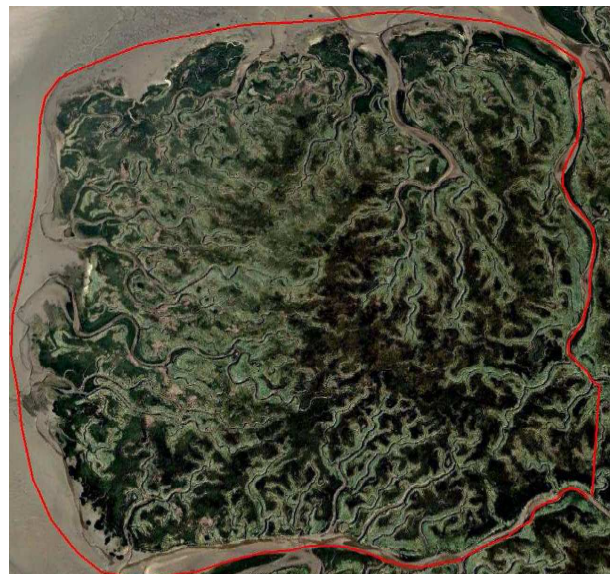
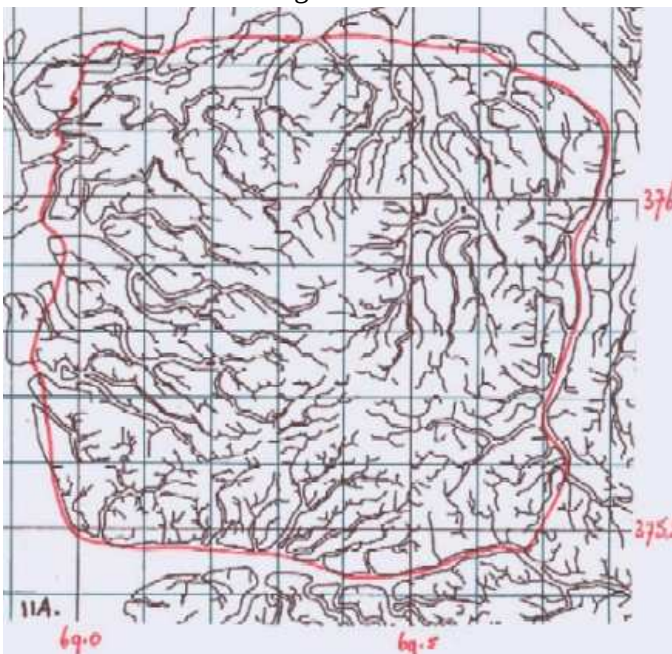
Gebied 7A (39 ha.)

Dit gebied is verpacht voor begrazing met koeien maar in de praktijk komen die hier niet. De noordelijke helft en de Rijksdam worden intensief gebruikt bij excursies en hier liggen diverse paden getrapt. In het zuiden en oosten is er het normale patroon van kommen, oeverwallen en tamelijk diepe modderige geulen. In de lengterichting ligt een uitgestrekt kommengebied (de waterscheiding) met veel zeebies en zeeaster. De noordelijke helft heeft een tamelijk jonge schorvegetatie – zeebies en zeeaster – en wordt gekenmerkt door ondiepe meer zandige geulen. Langs de IJskelder vindt afslag plaats, gemiddeld een meter per jaar. Hier en daar schieten rietplukken op. Twee ervan, met een wat grotere omvang, zijn enkele decennia oud. Het gebied is licht tijafhankelijk. Slechts tijdens de twee uur rondom HW is men enigszins gehinderd. Men kan dan vanaf de Rijksdam inventariseren of de waterscheiding aanpakken.

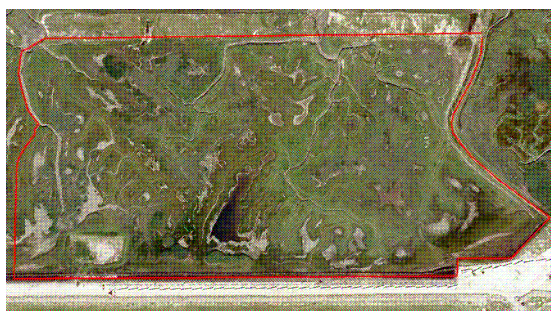
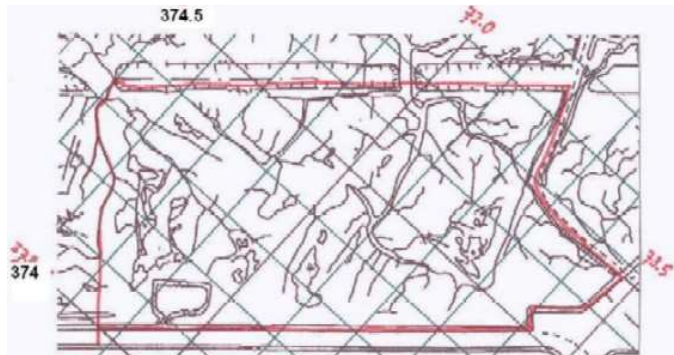
Gebied 11A (60 ha.)

11A maakt deel uit van de Marlemontse Plaat en grenst aan de Westerschelde. De noordelijke en westelijke randen staan sinds plm 1995 sterk aan erosie bloot. Afgelopen winter was er circa vijf meter afslag. Het is een oud schor met uitgestrekte kommen in het midden maar ook flinke geulenstelsels met overwegend zandige bodems. Het gebied wordt niet beweide en incidenteel (voornamelijk langs de westrand) bezocht door excursies. Er zijn diverse rietplukken die zich langzaam uitbreiden en elk jaar komen er nieuwe bij. Een stormtij kan deze evenwel weer flink aantasten of doen verdwijnen. Gedurende het winterhalfjaar worden op deze plaat grote en/of kleine veekpaketten afgezet. Ditmaal lag er een uitgestrekt pakket vanaf de zuidelijke grensgeul tot diep in het midden. Gebied 11 is sterk getijafhankelijk en ligt op ongeveer 1.5 uur loopafstand van Emmadorp. In 2010 waren de mogelijkheden om de IJskelder over te steken beperkt doordat zich twee diepe ebstromen hadden gevormd. Hierdoor was er tijdens een laagwaterperiode slechts vier uur beschikbaar. Rondom doortij is het gebied tijdens HW goed te inventariseren vanuit het centrale kommenstelsel wat dan ook enkele malen is gebeurd.

Gebied 13A (32 ha.)

Plot 13A maakt deel uit van het intensief met koeien beweidde lichtbrakke deel tussen de Gasdam en de Zanddam. De Zanddam is te beschouwen als een uitgestrekte, hoge, zandige en droge oeverwal. Er zijn hier geen excursies. De grasmat is overwegend kort en bestaat uit zilt rood zwenkgras. Karakteristiek zijn de lage droge oeverwallen met daartussen modderige kommen (met of zonder zeebies) en plassen met stagnerend water die tijdens een doortijperiode geheel kunnen opdrogen. Het aantal kleine rietplukken neemt toe. Tegen de Gasdam ligt een vluchtheuvel. Het pakket dood aangespoeld plantenmateriaal (veek) tegen de Gasdam was dit jaar voornamelijk in de oostelijke punt aanzienlijk. Het gebied is zo goed als tij-onafhankelijk en bij HW gemakkelijk te inventariseren vanaf de Zanddam, Dam naar de Noord en de Gasdam. Het plot wordt zeer druk door vossen belopen. In de Gasdam zijn enkele burchten van deze soort. De afgelopen winter is een nieuwe gasleiding in de Gasdam gelegd. De werkzaamheden duurden tot eind maart.

Gebied 16A (40 ha.)

16A maakt deel uit van het minder intensief met koeien beweidde lichtbrakke deel. Het wordt ontsloten vanaf de Dam naar de Noord waarin een houten brug is opgenomen. In het plot bevindt zich een stelberg waarop tot 1997 een schaapskooi stond. Tot 1993 vond de begrazing plaats met schapen en was er een mozaïek van kleine en grote kweldergrasweiden tussen vegetaties met zeebies, zeeaster en riet. Na 1993 domineert riet – niet alleen in presentie maar ook in hoogte (tot drie meter) – met langs de grote geulen kweldergras en zilt rood zwenkgras. Op enkele oeverwallen overheerst strandkweek. Begrazing vindt overwegend plaats langs de grote geulen. De rietvelden zijn niet aaneengeloten. Tijdens stormtijden worden grote stukken platgeslagen waarna het enkele jaren duurt eer de vegetatie zich door de dikke mat van dood plantenmateriaal heeft heroverd. In het oosten grenst het gebied aan de vaargeul van de Westerschelde en staat daar aan afslag bloot. Ook langs de grote geulen vindt erosie plaats. Sinds 1990 is in het mondingsgebied van de grote geulen ongeveer vijf ha opgeruimd. Het plot wordt regelmatig door vossen bezocht.

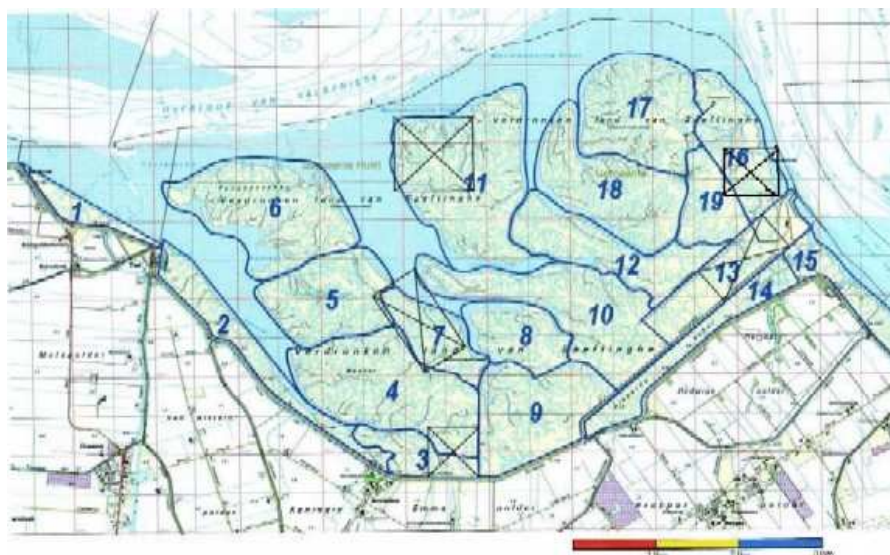

Werkwijze

Gezien de ervaringen van voorgaande jaren zijn in maart geen tellingen verricht. De inventarisatieperiode liep tot en met half juli. Alle plots zijn gedurende deze periode minimaal acht maal geïnventariseerd. Alhoewel facultatief, wordt in elk plot gestreefd naar minimaal één nachtelijke telling met behulp van geluidsapparatuur. Dit is in 2010 dankzij de inspanningen van Huub Bun met uitzondering van 11A in alle plots gelukt.

In alle telgebieden zijn enkele extra – doch meestal onvolledige - tellingen verricht. Door een misverstand is 16A twee maal dubbelgeteld waarna twee in plaats van een telling in dit gebied zijn komen te vervallen. In gebied 7 is de laatste telling door een invaller in het geheel niet uitgevoerd. Er was ondersteuning door twee medewerkers van Het Zeeuwse Landschap.

Het Verdrongen Land van Saeftinghe met telgebieden en BMP- plots

Er is gewerkt volgens een rooster dat werd opgesteld aan de hand van de persoonlijke voorkeuren, vogelkennis en de getijdentabel 2010 van Bath. Het uitgangspunt zijn twee tellingen per maand binnen een negendaagse periode, met vier dagen in het weekend. Eén periode valt in de eerste helft en één gedurende de tweede helft van de maand. Binnen elk van die telperiodes valt op een of meer dagen het eerste laagwater in de vroege ochtend. Dat is meestal ongeveer tegen of in de aanloop van dooftij.

Tabel 1. Rooster 2010 (* medewerkers van Het Zeeuwse Landschap)

periode/gebied	3	7	11	13	16	tellers
03/4-11/4	EN+WN	HB	MB	VWK	HZL	DP Diny de Putter MT Marc den Toonder
17/4-25/4	MJ	Mi+FV	DP+MT	JM	MB	WVC Wannes Castelljns* MB Marc Buise
01/5-09/5	EN+WN	BC+ST	MB	MJ	HZL	EN Edward Neve WN Wim Neve
15/5-23/5	HB	EN+WN	Mi+FV	BC+ST	HZL	RD Ron d'Hondt HB Huub Bun
29/5-06/6	EN+WN	RD	MJ + RD	VWK	DP+MT	VWK Walter Van Kerkhoven JM Jean Maebe
12/6-20/6	MJ+RD	BC+ST	HZL	RD	HZL	HZL Het Zeeuwse Landschap FV Frits van Velzen
26/6-04/7	BC+ST	HB	HZL	EN+WN	HZL	Mi Joop Millenaar BC Barbara de Coninck
10/7-18/7	EN+WN	RD	DP+MT	VWK	HZL	MJ Marc Jeurissen EB Elias de Bree*
nacht	HB	x	x	x	HZL	ST Stefaan Thiers

In telgebieden 7A, 11A, 16A en in mindere mate in 3A en 13A is gewerkt met GPS als hulp bij de positiebepaling. Met name bij nestvondsten van wilde eend en grauwe gans is een exacte locatie belangrijk om dubbeltellingen te voorkomen. Deze soorten kunnen zeer dicht opeen broeden. De GPS werd wederom ter beschikking gesteld door de Stichting, maar bleek niet altijd beschikbaar voor iedereen, een punt van

aandacht voor volgend seizoen. De meeste tellers tekenden de gelopen route in en/of noteerden zaken als rietplukken, de ligging van veekveldjes, weersomstandigheden, predatie en sporen van vos etc. Dit verdient aanbeveling aanzien het de verwerking van de gegevens aanzienlijk vergemakkelijkt.

Degenen die voor een telling stonden geroosterd, waren er verantwoordelijk voor dat die telling ook daadwerkelijk plaatsvond. De ervaring leert dat, gezien de aard van het gebied, het de aanbeveling verdient altijd minimaal één reserve datum achter de hand te houden, mocht de telling onverhoopt niet door kunnen gaan. Indien nodig dient de verantwoordelijke voor vervanging te zorgen. Elke deelnemer ontving een soortgelijke instructie als vorig jaar, aangepast met nieuwe ervaringen.

Evenals voorgaande jaren konden we gebruik maken van de faciliteiten van het BCS. Met dank aan Jos Neve en Kitty de Putter.

Water en weer in voorjaar 2009

Ontleend aan de sites van het KNMI en het Hydro Meteo Centrum Zeeland (waterstanden meetpaal Schaar van de Noord nabij Marlemont) aangevuld met aantekeningen van tellers en J. Buise-Rogiers.

De maanden januari tot en met maart worden gekenmerkt door rustig weer met lage temperaturen, nu en dan sneeuwval en flinke perioden met vorst. Ook het water gedraagt zich rustig en bij de springtijden komen alleen de lage delen dras te staan (NAP tot +355). Veek wordt afgezet in het centrale deel van plot 11 en langs de Gasdam in plot 13. De tweede helft van maart is relatief zacht, droog en zonnig. Vier hoge tijden gedurende de springtijperiode 30 maart tot men 1 april (NAP+348-357) zetten telkens het schor grotendeels onder water. Toch lijkt het erop dat de meeste nesten van grauwe ganzen dit hebben overleefd. April en het groot-

ste deel van mei kennen veel droge en zonnige dagen maar de temperaturen blijven over het algemeen vanwege de schrale koude noordenwinden aan de lage kant, met name 's nachts. Drie april passeert een buienlijn. Bij het springtij in de vroege ochtend van 31 mei (NAP+357) komt het schor grotendeels dras te staan. Door het rustige weer is er evenwel weinig schade. De eerste dagen van mei kenmerken zich door behoorlijk wat neerslag. Pas na 19 mei wordt de temperatuur beter maar de nachten blijven koud. Op 30 mei passeert een koufront met harde noordwestenwinden en veel buien. Juni is grotendeels warm met slechts een enkele buiige dag. Tussen 16 en 21 juni is het koud herfstweer. Daarna begint een warme tot zeer warme periode waarbij de temperaturen menigmaal boven de 30 graden komen. 12 en 15 juli worden gekenmerkt door warmteonweders die gepaard gaan met zware buien. Gedurende juni en juli zijn er geen hoge tijen waarbij het schor dras komt.

Springtij in 16a (foto MB)

Resultaten

In Saefinghe zijn er diverse factoren van invloed die het karteren nadelig beïnvloeden.

- Het getij bepaalt in hoge mate het broedsucces. Veel nesten spoelen weg tijdens een hoog springtij in het voorjaar. De meeste vogels beginnen daarop – vaak in de buurt - met een vervolglegel.
- Het getij bepaalt de telactiviteiten. Zelden kan op de meest gunstige tijd van de dag worden geïnventariseerd. Feitelijk is het overgrote deel van het gebied alleen te inventariseren rond laagwater. Gedurende hoogwater inventariseren kan ook maar hiertoe is maar een enkeling in staat.
- Buitendijks zijn de weersomstandigheden extremer dan binnendijks. Doordat het landschap vlak is, staat er meer wind, waardoor de vogels minder zingen en bovendien moeilijker te horen zijn.
- Het terrein biedt veel dekking zodat met name broedende vogels moeilijk worden opgemerkt. Daarentegen zien de vogels een teller al van verre naderen waardoor ze zich tijdig kunnen drukken.
- Door de uitgestrektheid en het ontbreken van duidelijke herkenningspunten kunnen territoria bij vervolgbezoeken moeilijker worden teruggevonden of kunnen meerdere territoria die bij elkaar in de buurt liggen als één territorium worden genoteerd (bij niet gelijktijdig zingen). Het gebruik van GPS is voor een goede inventarisatie onontbeerlijk.

Als gevolg van deze handicaps is bij het interpreteren van de gegevens soms iets soepeler omgesprongen met de SOVON-criteria. De weersomstandigheden waren dit jaar overigens gunstig om tot een goede inventarisatie te komen. Van alle vijf de plots zijn meer dan voldoende geldige waarnemingen verzameld om tot een verantwoorde interpretatie te komen.

Tabel 2. Data van inventarisatiebezoeken (* aanvullingen; geen volledige telling)

	3			7			11			13			16		
begin april	06/4 1000-1045	MB*		02/4 0815-1215	HB		06/4 1200-1530	MB		05/4 0800-1015	WK		07/4 0730-0930	MB*	
	06/4 1800-1900	MB*		06/4 1625-1735	MB*					07/4 0655-0720	MB*		07/4 1630-1715	MB*	
	08/4 0800-1030	EN+WN								07/4 1730-1745	MB*		09/4 0700-1200	WC+EB	
										13/4 0800-1030	MB				
half april	17/4 0715-1100	MJ		18/4 0900-1500	Mi+FV		18/4 1145-1545	MB+JR*		21/4 1345-1530	JM		19/4 0630-1145	WC+S+E	
	18/4 1000-1030	MB+JR*					24/4 0600-1600	DP+MT		25/4 0530-0550	MB*		25/4 0600-1100	MB	
										25/4 1130-1210	MB*				
begin mei	03/5 0700-0740	MB*		03/5 0800-0930	MB*		03/5 1030-1430	MB		01/5 0715-1000	MJ				
	03/5 1600-1700	MB*		09/5 0700-1100	BC+ST										
	04/5 0900-1200	EN+WN													
half mei	14/5 0745-1145	HB		20/5 0945-1345	EN+WN		23/5 0800-1600	Mi		23/5 0815-1115	BC+ST		17/5 0620-1030	WC	
begin juni	02/6 0900-1135	EN+WN		28/5 0930-1330	RD		03/6 1230-1600	MJ+RD		05/6 0730-0920	WK		29/5 0600-1300	DP+MT	
													02/6 0530-0945	WC+EB	
half juni	12/6 0730-1000	MJ+RD		13/6 0815-1200	BC+ST		12/6 0825-1300	WC+EB		19/6 0900-1230	RD		14/6 0000-0000	WC+EB	
													13/6 0705-1306	HB	
begin juli	26/6 0645-1115	BC+ST		25/6 0700-1100	HB		25/6 0700-1200	WC+EB		03/7 0730-0945	EN+WN				
half juli	16/7 0930-1145	EN+WN					19/7 1400-1730	DP+MT		10/7 0630-0810	WK				
rallen	28/6 2220-2315	HB+RD		20/7 2100-2230	HB					30/6 2030-2225	HB		01/6 2100-0200	WC+EB+M+E	

(Aansluiters: S Suzanne Duvekot, JR Jenny Rogiers, M Monica Salmang, E Erik Speksnijder)

Discussie:

Van de telgebieden 3A, 11A en 12A beschikken we nu over vergelijkbare gegevens van de jaren 1997 en 2004 tot en met 2010. Van plot 7A zijn ook van 2005 gegevens beschikbaar. Van het nieuwe plot 16A beschikken we over telgegevens uit de jaren 1997, 2004 en 2010. Deze zijn in tabel 3 verwerkt.

Gemiddeld ontlopen de gegevens van de jaren 2000 elkaar weinig. Daarentegen wijken die van 1997 met betrekking tot 11A, 13A en 16A behoorlijk af. Deze drie deelgebieden zijn toen minder volledig geïnventariseerd. Bovendien werd in 1997 veel hinder ondervonden van de alom aanwezige zilvermeeuwen met hun kabaal. Desalniettemin laat ook de westelijke helft bij veel soorten een toename zien. De toename in het oosten ten opzichte van halverwege de jaren negentig is dus deels reëel.

Broedseizoen 2010 week in grote lijnen niet veel af van de vorige jaren met uitzondering van enkele kolonievogels als kokmeeuw en visdief. De tureluur, de meest karakteristieke broedvogel van het gebied, liet opmerkelijke verschillen zien tussen de diverse plots, maar nam in zijn algemeenheid iets af. Als gevolg van het nieuwe plot 16A – met veel riet - liggen de aantallen rietvogels in de totaallijst aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren. Het baardmannetje bleek er allerm minst zeldzaam en zowel snor als sprinkhaanzanger waren aanwezig. Deze laatste soort lijkt een bescheiden opmars te zijn begonnen. Opmerkelijk was een territorium van de roerdomp. Deze is tot drie maal toe gehoord en/of gezien gedurende het broedseizoen. Vorig jaar was er een zeker broedgeval in het Sieperdaschor op korte afstand van het plot. Eveneens opmerkelijk is een broedverdachte en baltsende watersnip in 3A. Dit is nog niet eerder waargenomen in Saeftinghe. Net als vorig jaar zwierf gedurende het hele voorjaar een paar bruine kiekendieven rond in en nabij plot 3A. Balts werd vertoond, de vogels vielen regelmatig in op dezelfde plek (in riet) maar een nest is niet gevonden. Hetzelfde werd op twee locaties waargenomen in plot 16A.

Bergeend tussen strandkweek op oeverwal 7A (foto BC)

Er begint zich een aantal trends af te tekenen alhoewel hierbij de nodige voorzichtigheid in acht moet worden genomen. De onderzoeksperiode is immers nog maar kort. De blauwborst en de bergeend laten beide, sinds met de tellingen is begonnen, een neerwaartse trend zien. De rietgors lijkt daarentegen nog steeds toe te nemen. De kievit blijft vrij stabiel in de twee plots waar de soort voorkomt. Dit geldt ook voor graspieper en gele kwikstaart. Na de top van vorig jaar heeft, boven verwachting, een klein aantal graszangers de lange en koude winter – met flinke vorstperioden – overleefd.

Door de aanhoudende kou begonnen de ganzen en wilde eenden pas eind maart met de nestbouw. Bij de eerste tellingen werden veel nesten gevonden, daarna van de grauwe gans niet meer. Zowel wilde eenden als grauwe ganzen zochten duidelijk het gezelschap van soortgenoten en soms van elkaar, waardoor soms clustering van nesten optrad. Het aantal wilde eenden was aan de lage kant, deels doordat gedurende de eerste drie tellingen door enkele tellers vermoedelijk minder aandacht aan mannetjes is geschonken. Opmerkelijk was het geringe aantal Canadese ganzen – ook van niet-broeders. Dit speelde vooral in plot 11A, waar zich gewoonlijk de meeste van deze ganzen ophouden. De nijlgans betreft dit jaar alleen territoriale vogels. Ondanks dat in Saeftinghe heel wat nijlganzen voorkomen en ook nesten met eieren zijn gevonden, zijn er nog nooit jongen gezien. De plots 3, 13 en 16 worden veelvuldig door vossen belopen en uit diverse vondsten blijkt dat deze het regelmatig op ganzen hebben gemunt. Wellicht is dat de reden dat aan de explosieve groei van deze soort in het nabije verleden een halt is toegeroepen. Bovendien valt de halvering van de grauwe gans ten opzichte van 2004 in 16A op.

(foto MB)

Wederom werden strandplevier, kluut, scholekster en kievit gevonden op het veek in 13A. In hoeverre een bewoonde vossenburcht op ongeveer honderd meters afstand van de nesten van invloed is geweest op de broedvogelstand en de reproductie in dit plot, is niet bekend. Gedurende mei en juni werden in het gehele plot 13A bij elk bezoek vossensporen en vossenpaadjes gevonden. Eventuele predatie door de vos op de lokale broedvogels kan wellicht in de nabije toekomst een onderwerp worden van onderzoek, bijvoorbeeld met een remote camera nabij de burcht. Andere soorten die elders op veek tot broeden kwamen, waren kokmeeuw, zilvermeeuw, zwartkopmeeuw en kleine mantelmeeuw. Bergeend, wilde eend en waterral werden aangetroffen in en onder het veek. De kluten in 13A brachten evenals voorgaande jaren nauwelijks jongen groot. De plassen waren al in april opgedroogd en liepen alleen tijdens het springtij van 31 april en 1 mei nog een keer vol waarna ze weer snel uitdroogden.

Nest slobbeend in 7a (foto ST)

Het nachtonderzoek is dit jaar goed uit de verf gekomen. Met uitzondering van 11 kon in elk telgebied eenmaal gedurende de donkere uren met behulp van geluidsapparatuur worden geïnventariseerd. Het aantal waterrallen is daardoor hoger als ooit tevoren en bovendien werd een porseleinhoen gescoord.

Het aantal zilvermeeuwen lag enigszins hoger als het voorgaande jaar. Alleen in de telgebieden 7 en 11 is sprake van enige kolonievorming. Elders betreft het kleine aantallen van vogels die wel elkaars gezelschap opzoeken. De reproductie was evenals vorig jaar minimaal. Er werden nauwelijks jongen gezien. Ook bestaat het vermoeden dat veel zilvermeeuwen binnen de kolonies niet (meer?) tot nestbouw en eileg komen. In tegenstelling tot vorig jaar is er ditmaal geen onderzoek geweest om tot een meer betrouwbare telfactor te komen. De uitkomsten van 2009 bleken onvoldoende bruikbaar omdat de grootte van de gekozen kolonie niet goed kon worden geschat. Deze was te uitgestrekt zodat niet alle zilvermeeuwen tegelijkertijd opgingen bij verstoring en de factor varieerde tussen 1.2 en 1.5, afhankelijk van de schatting. Evenals voorgaande jaren is daarom het aantal territoria geschat door enkele malen de aantallen te tellen in en boven de kolonies en die te delen door de factor 1.2. Deze factor is ontleend aan Castelijns & Wieland (2005) en is gebaseerd op onderzoek elders. Overigens wijkt dit aanmerkelijk af van de SOVON-handleiding die voor kolonievogels een factor 1.5 aanbeveelt. Volgend jaar wordt opnieuw geprobeerd, maar nu van een tiental kleine nederzettingen, de aantallen erboven te schatten en het terrein uit te kammen op nesten. Ondanks een uitgestrekt veekpakket op de Marlemontse plaat binnen plot 11, toonden de visdieven geen enkele belangstelling. Op een pluk veek zijn hier alleen enkele kokmeeuwen en een zwartkopmeeuw tot broeden gekomen.

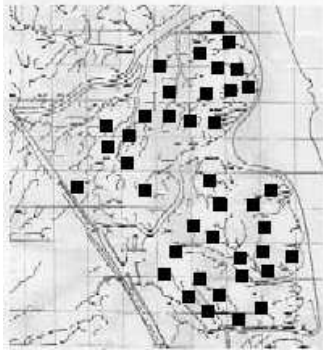
Met betrekking tot het nieuwe plot 16A zijn er een paar opmerkingen. Opmerkelijk is de halvering van het aantal gevonden nesten van grauwe gans en wilde eend ten opzichte van 2004. Het is niet ondenkbaar dat de toegenomen aanwezigheid van de vos hier debet aan is. Van deze soort is meermalen waargenomen dat hij op ganzen en eenden predeert. Dit kan de vogels ertoe doen besluiten minder de rietvelden aldaar op te zoeken ten behoeve van de nestbouw. De rietvogels zijn ten opzichte van 2004 overwegend toegenomen en hetzelfde geldt voor een aantal weidezangvogels. Dat laatste wellicht is een gevolg van de voortgezette begrazing met koeien in dit gebied.

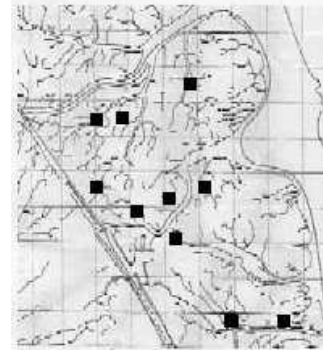
Literatuur:

Buise M.A., 2006-2009. BMP in Saeftinghe 2006-2009. M. Buise, Hulst.
 Castelijns W. & A. Wieland 2005.
 Broedvogelonderzoek 2004. Het Verdrongen Land van Saeftinghe. Stichting Het Zeeuwse Landschap, Heinkenszand.

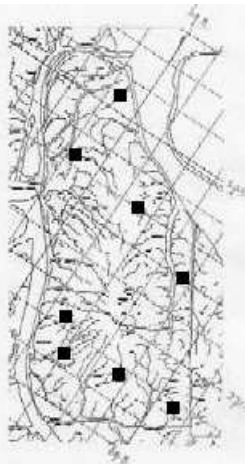
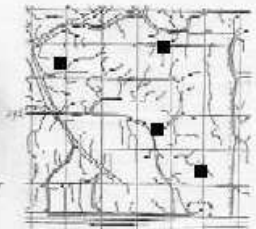
Op nest gepredeerde gans (Foto F. Tombeur)

Baardmannetje

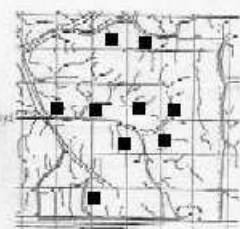
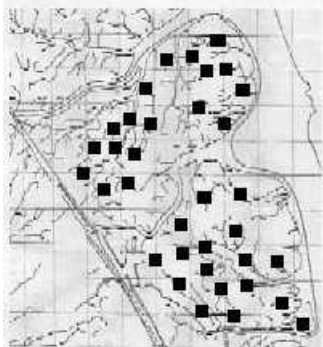
Bergeend

Blauwborst

**Bruine
kiekendief**

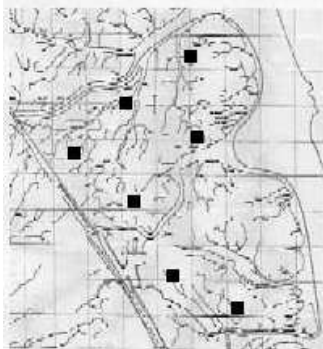
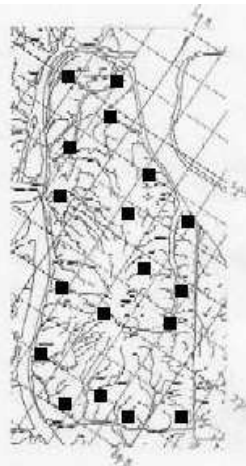
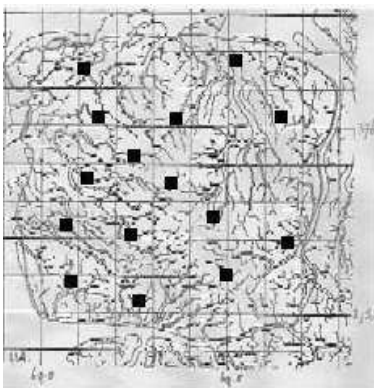

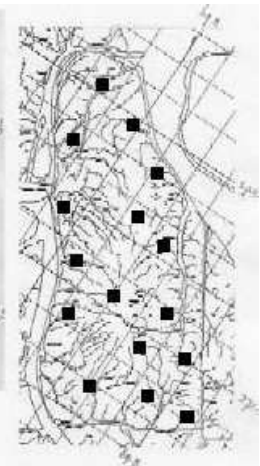
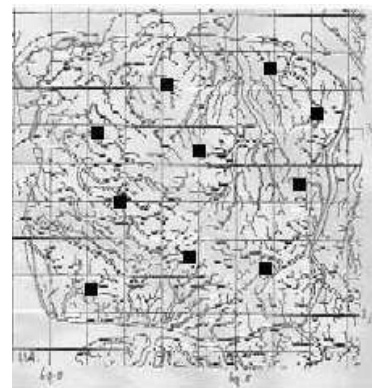
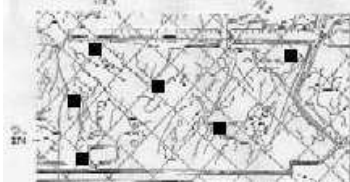
Canadese gans

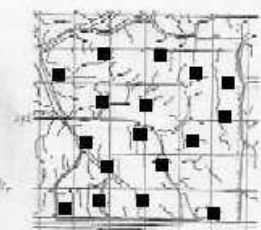
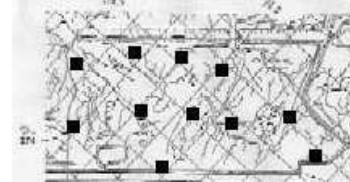
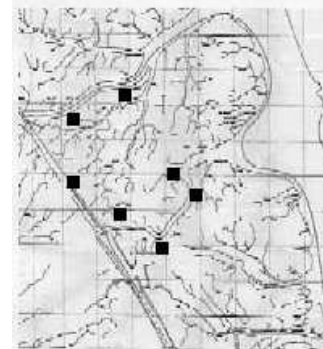
Engelse gele kwikstaart

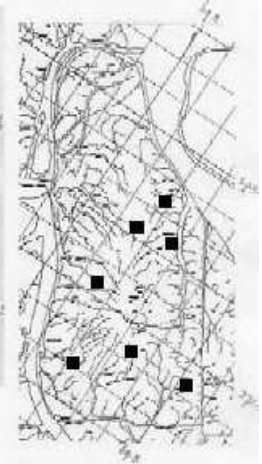
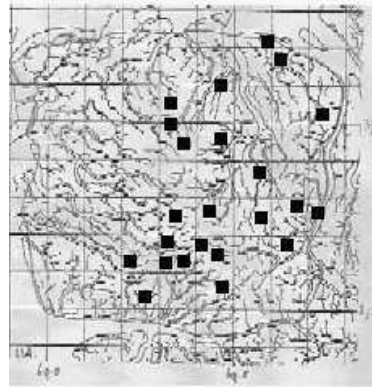

Gele kwikstaart

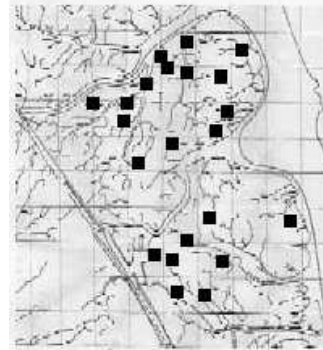

Graspieper

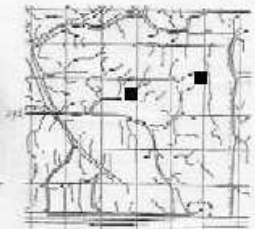
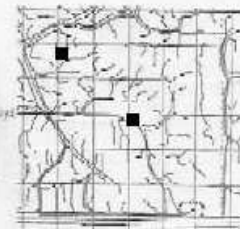

Graszanger

Grauwe gans

Grutto

Holenduif

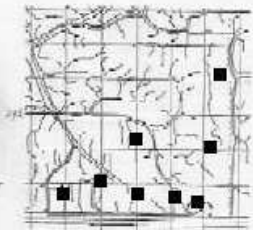
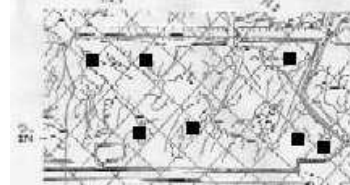

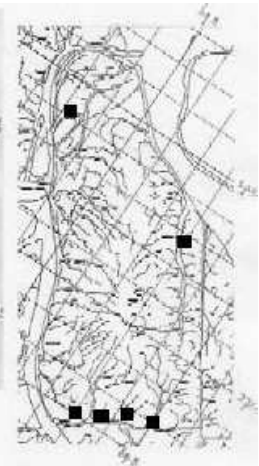
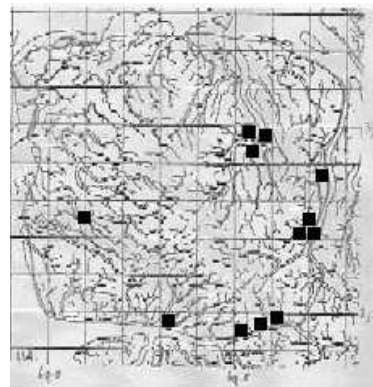
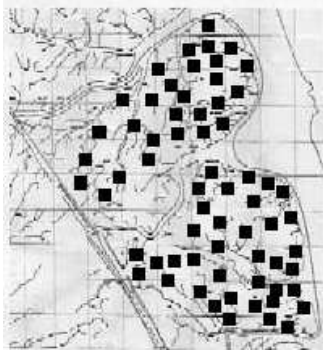
Houtduif

Kievit

Kleine karekiet

Kleine mantelmeeuw

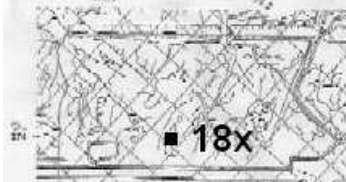

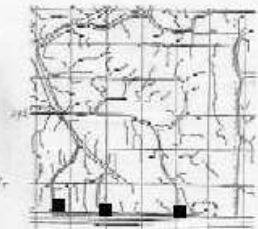
Kluut

Kneu

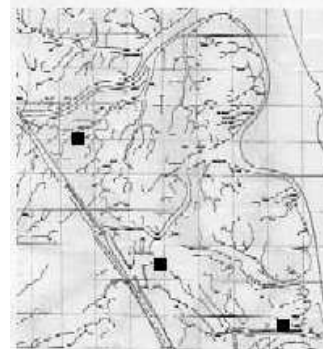
■ 18x

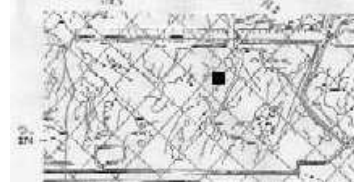
■ 6x

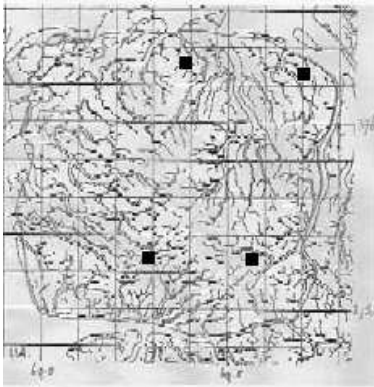

Kokmeeuw

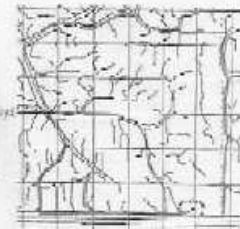

Krakeend

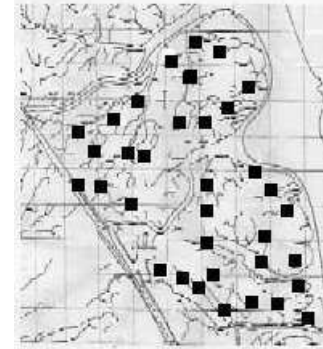
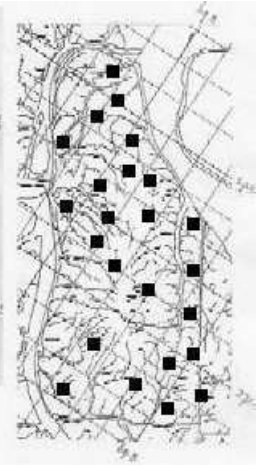
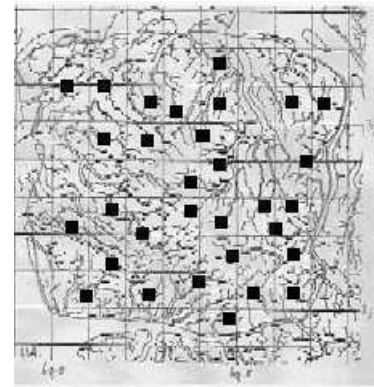
Meerkoet

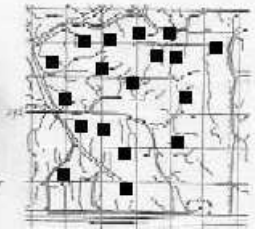
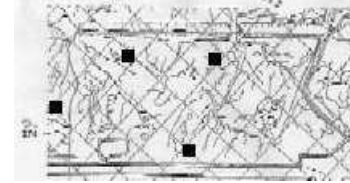
Nijlgans

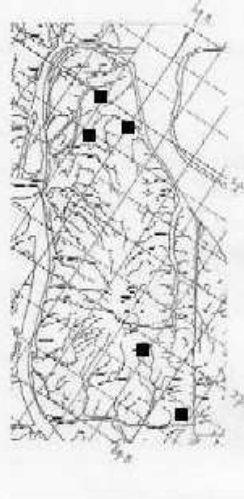
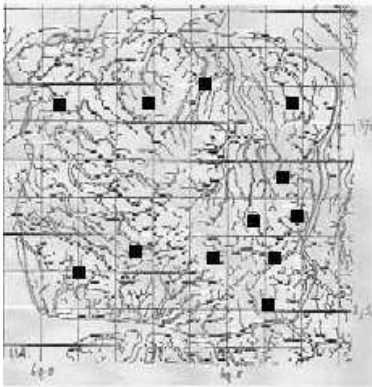

Porseleinhoen

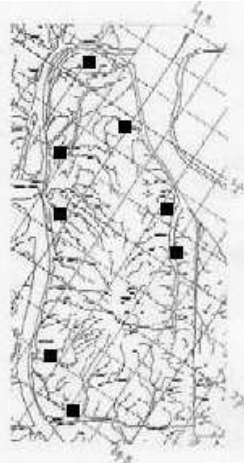
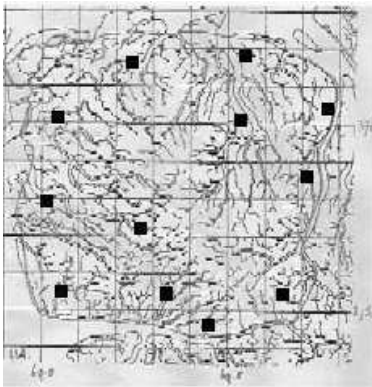
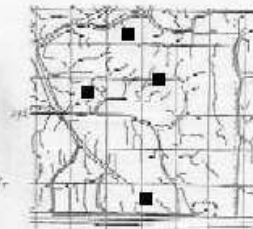
Rietgors

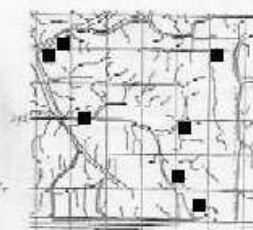
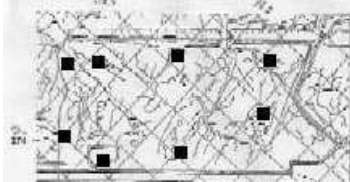
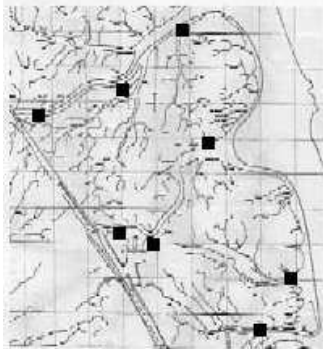
Rietzanger

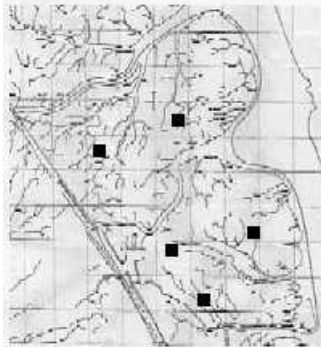
Roerdomp

Scholekster

Slopeend

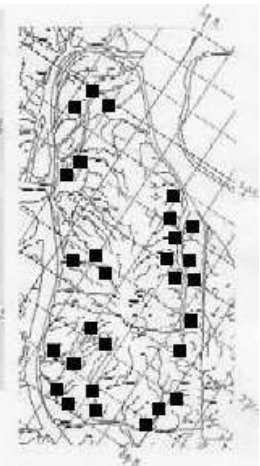
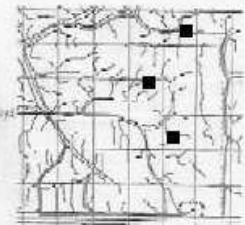

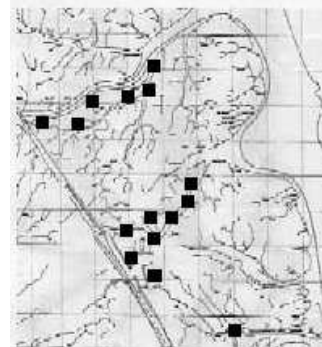
Snor

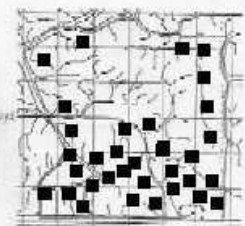
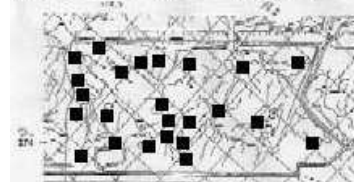
**Sprinkhaan-
zanger**

Strandplevier

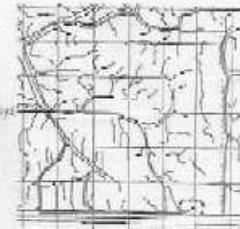
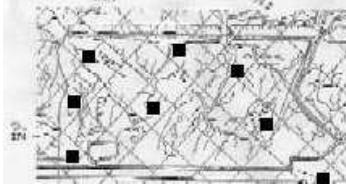

Tureluur

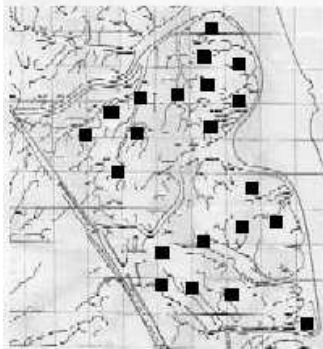
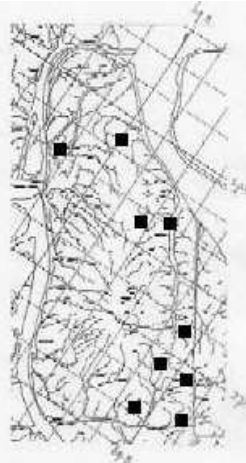
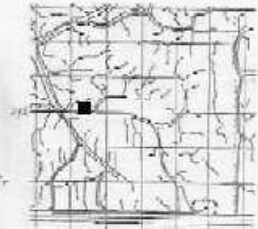

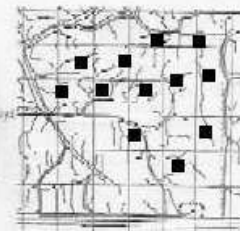
Veldleeuwerik

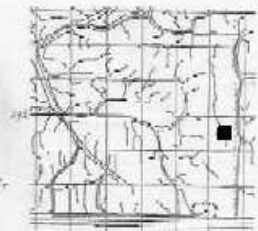
Waterhoen

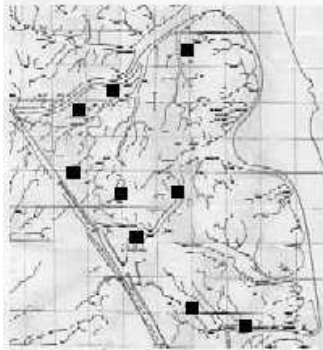
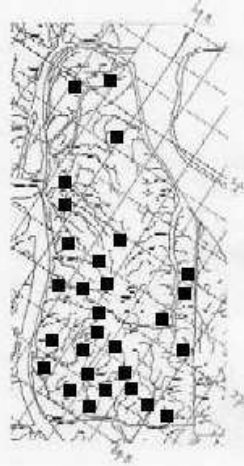
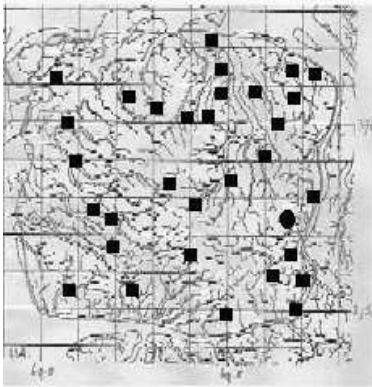

Waterral

Watersnip

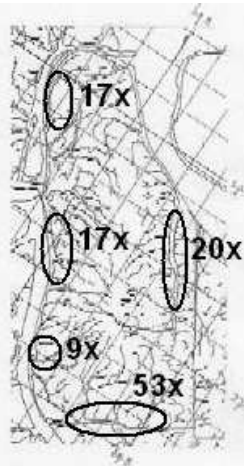
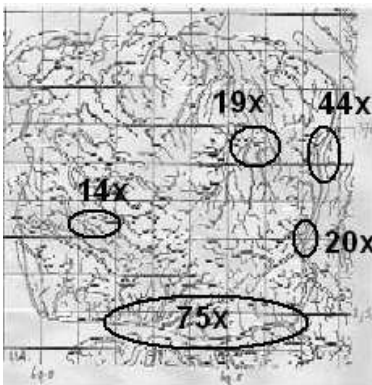
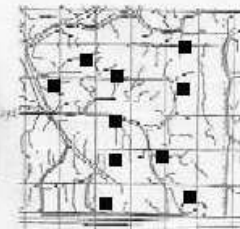

Wilde eend
◆ Soepeend

Witte kwikstaart

Zilvermeeuw

Zwartkopmeeuw

Astronomisch getij ter plaatse van Bath 2010: april – mei – juni – juli (ontleend aan de site van Hydro Meteo Centrum Zeeland)

2010-04-01 06:26	do	340	cm	HW	2010-05-01 00:03	za	-250	cm	LW	2010-06-01 01:03	di	-241	cm	LW	2010-07-01 01:22	do	-239	cm	LW
2010-04-01 12:10		-273	cm	LW	2010-05-01 06:46		325	cm	HW	2010-06-01 06:56		291	cm	HW	2010-07-01 07:11		288	cm	HW
2010-04-01 17:49		335	cm	HW	2010-05-01 12:23		-240	cm	LW	2010-06-01 13:10		-200	cm	LW	2010-07-01 13:23		-197	cm	LW
2010-04-02 00:23	vr	-251	cm	LW	2010-05-01 18:09		301	cm	HW	2010-06-01 19:15		267	cm	HW	2010-07-01 19:28		275	cm	HW
2010-04-02 06:06		339	cm	HW	2010-05-02 00:42	zo	-248	cm	LW	2010-06-02 01:40	wo	-234	cm	LW	2010-07-02 01:56	vr	-233	cm	LW
2010-04-02 12:49		-263	cm	LW	2010-05-02 06:26		314	cm	HW	2010-06-02 07:36		273	cm	HW	2010-07-02 07:47		274	cm	HW
2010-04-02 18:30		319	cm	HW	2010-05-02 12:58		-225	cm	LW	2010-06-02 13:48		-191	cm	LW	2010-07-02 13:59		-193	cm	LW
2010-04-03 01:01	za	-249	cm	LW	2010-05-02 18:53		282	cm	HW	2010-06-02 19:52		251	cm	HW	2010-07-02 20:06		263	cm	HW
2010-04-03 06:49		326	cm	HW	2010-05-03 01:21	ma	-240	cm	LW	2010-06-03 02:19	do	-225	cm	LW	2010-07-03 02:28	za	-226	cm	LW
2010-04-03 13:25		-240	cm	LW	2010-05-03 07:07		293	cm	HW	2010-06-03 08:15		254	cm	HW	2010-07-03 08:26		257	cm	HW
2010-04-03 19:12		293	cm	HW	2010-05-03 13:32		-208	cm	LW	2010-06-03 14:22		-182	cm	LW	2010-07-03 14:31		-189	cm	LW
2010-04-04 01:38	zo	-238	cm	LW	2010-05-03 19:32		258	cm	HW	2010-06-03 20:33		235	cm	HW	2010-07-03 20:46		247	cm	HW
2010-04-04 07:31		302	cm	HW	2010-05-04 01:50	di	-228	cm	LW	2010-06-04 02:55	vr	-215	cm	LW	2010-07-04 02:59	zo	-218	cm	LW
2010-04-04 13:53		-223	cm	LW	2010-05-04 07:53		266	cm	HW	2010-06-04 08:59		233	cm	HW	2010-07-04 09:05		242	cm	HW
2010-04-04 19:56		261	cm	HW	2010-05-04 14:08		-191	cm	LW	2010-06-04 14:59		-173	cm	LW	2010-07-04 15:05		-185	cm	LW
2010-04-05 02:16	ma	-224	cm	LW	2010-05-04 20:12		233	cm	HW	2010-06-04 21:20		219	cm	HW	2010-07-04 21:26		232	cm	HW
2010-04-05 08:12		268	cm	HW	2010-05-05 02:37	wo	-213	cm	LW	2010-06-05 03:46	za	-205	cm	LW	2010-07-05 03:39	ma	-210	cm	LW
2010-04-05 14:36		-198	cm	LW	2010-05-05 08:36		235	cm	HW	2010-06-05 09:52		217	cm	HW	2010-07-05 09:56		229	cm	HW
2010-04-05 20:35		228	cm	HW	2010-05-05 14:48		-173	cm	LW	2010-06-05 15:49		-164	cm	LW	2010-07-05 15:49		-179	cm	LW
2010-04-06 02:55	di	-205	cm	LW	2010-05-05 21:01		208	cm	HW	2010-06-05 22:11		205	cm	HW	2010-07-05 22:16		218	cm	HW
2010-04-06 09:06		228	cm	HW	2010-05-06 03:19	do	-198	cm	LW	2010-06-06 04:46	zo	-197	cm	LW	2010-07-06 04:35	di	-200	cm	LW
2010-04-06 15:16		-171	cm	LW	2010-05-06 09:32		207	cm	HW	2010-06-06 10:52		209	cm	HW	2010-07-06 10:59		221	cm	HW
2010-04-06 21:25		192	cm	HW	2010-05-06 15:46		-154	cm	LW	2010-06-06 17:06		-159	cm	LW	2010-07-06 16:49		-170	cm	LW
2010-04-07 03:50	wo	-182	cm	LW	2010-05-06 21:56		185	cm	HW	2010-06-07 03:16	ma	-198	cm	LW	2010-07-06 23:22		210	cm	HW
2010-04-07 09:06		189	cm	HW	2010-05-07 04:36	vr	-185	cm	LW	2010-06-07 09:51		-198	cm	LW	2010-07-07 05:49	wo	-194	cm	LW
2010-04-07 16:20		-145	cm	LW	2010-05-07 10:35		187	cm	HW	2010-06-07 11:58		214	cm	HW	2010-07-07 12:02		222	cm	HW
2010-04-07 22:30		160	cm	HW	2010-05-07 17:00		-146	cm	LW	2010-06-07 18:20		-169	cm	LW	2010-07-07 18:15		-170	cm	LW
2010-04-08 05:10	do	-167	cm	LW	2010-05-07 22:59		172	cm	HW	2010-06-08 00:26	di	-207	cm	HW	2010-07-08 00:36	do	-216	cm	HW
2010-04-08 11:35		168	cm	HW	2010-05-08 05:42	za	-186	cm	LW	2010-06-08 06:51		205	cm	HW	2010-07-08 06:56		-198	cm	LW
2010-04-08 17:55		-140	cm	LW	2010-05-08 12:05		189	cm	HW	2010-06-08 13:06		233	cm	HW	2010-07-08 13:16		236	cm	HW
2010-04-09 00:36	vr	157	cm	HW	2010-05-08 18:16		-158	cm	LW	2010-06-08 19:21		-185	cm	LW	2010-07-08 19:30		-186	cm	LW
2010-04-09 06:36		-174	cm	LW	2010-05-09 00:29	zo	184	cm	HW	2010-06-09 01:28	wo	231	cm	HW	2010-07-09 01:42	vr	240	cm	HW
2010-04-09 13:12		196	cm	HW	2010-05-09 06:48		-197	cm	LW	2010-06-09 07:46		-215	cm	LW	2010-07-09 08:06		-208	cm	LW
2010-04-09 19:16		-159	cm	LW	2010-05-09 13:12		217	cm	HW	2010-06-09 13:57		259	cm	HW	2010-07-09 14:15		259	cm	HW
2010-04-10 01:41	za	196	cm	HW	2010-05-09 19:20		-179	cm	LW	2010-06-09 20:16		-201	cm	LW	2010-07-09 20:36		-204	cm	LW
2010-04-10 07:49		-197	cm	LW	2010-05-10 01:36	ma	215	cm	HW	2010-06-10 02:18	do	257	cm	HW	2010-07-10 02:37	zo	269	cm	HW
2010-04-10 14:09		235	cm	HW	2010-05-10 07:46		-211	cm	LW	2010-06-10 08:38		-225	cm	LW	2010-07-10 09:02		-218	cm	LW
2010-04-10 20:15	zo	-186	cm	LW	2010-05-10 14:00		249	cm	HW	2010-06-10 14:45		281	cm	HW	2010-07-10 15:07		281	cm	HW
2010-04-11 02:28		234	cm	HW	2010-05-10 20:16		-198	cm	LW	2010-06-11 03:26	vr	-216	cm	LW	2010-07-11 03:26	zo	-206	cm	HW
2010-04-11 08:48		-220	cm	LW	2010-05-11 02:18	di	246	cm	HW	2010-06-11 09:06		282	cm	HW	2010-07-11 09:06		-225	cm	LW
2010-04-11 14:50		265	cm	HW	2010-05-11 08:41		-225	cm	LW	2010-06-11 15:29		-231	cm	LW	2010-07-11 15:56		296	cm	HW
2010-04-11 21:02		-206	cm	LW	2010-05-11 14:42		275	cm	HW	2010-06-11 21:55	za	300	cm	HW	2010-07-12 04:15	ma	318	cm	HW
2010-04-12 03:06	ma	261	cm	HW	2010-05-11 20:58		-213	cm	LW	2010-06-12 03:46		-234	cm	LW	2010-07-12 10:47		-227	cm	LW
2010-04-12 09:31		-232	cm	LW	2010-05-12 02:57	wo	272	cm	HW	2010-06-12 10:17		304	cm	HW	2010-07-12 16:43		305	cm	HW
2010-04-12 15:25		286	cm	HW	2010-05-12 09:26		-234	cm	LW	2010-06-12 16:13		-236	cm	LW	2010-07-13 04:59	di	-232	cm	LW
2010-04-13 01:41		-218	cm	LW	2010-05-12 15:20		295	cm	HW	2010-06-13 03:29	zo	314	cm	HW	2010-07-13 11:34		-228	cm	LW
2010-04-13 07:43	di	281	cm	HW	2010-05-12 21:40		-224	cm	LW	2010-06-13 09:56		-233	cm	LW	2010-07-14 00:07	wo	-265	cm	LW
2010-04-13 13:05		-238	cm	LW	2010-05-13 03:36	do	292	cm	HW	2010-06-14 05:13	ma	322	cm	HW	2010-07-14 05:45		341	cm	HW
2010-04-13 19:56		300	cm	HW	2010-05-13 09:06		-240	cm	LW	2010-06-14 11:48		-230	cm	LW	2010-07-14 12:19		-229	cm	LW
2010-04-14 01:56		-225	cm	LW	2010-05-13 15:56		308	cm	HW	2010-06-15 00:17	di	-252	cm	LW	2010-07-15 00:56	do	-276	cm	LW
2010-04-14 08:48	wo	298	cm	HW	2010-05-13 22:23		-231	cm	LW	2010-06-15 06:56		325	cm	HW	2010-07-15 06:32		341	cm	HW
2010-04-14 14:40		-245	cm	LW	2010-05-14 04:13	vr	307	cm	HW	2010-06-15 12:36		-227	cm	LW	2010-07-16 01:42	vr	-281	cm	LW
2010-04-14 20:40		312	cm	HW	2010-05-14 10:46		-244	cm	LW	2010-06-16 01:06	wo	-259	cm	LW	2010-07-16 07:20		335	cm	HW
2010-04-15 02:53	do	-231	cm	LW	2010-05-14 16:33	za	317	cm	HW	2010-06-16 06:45		323	cm	HW	2010-07-16 13:47		306	cm	HW
2010-04-15 08:43		311	cm	HW	2010-05-15 04:40		-242	cm	LW	2010-06-17 03:17	do	-264	cm	LW	2010-07-17 02:27	za	-279	cm	LW
2010-04-15 14:15		-250	cm	LW	2010-05-15 11:26		312	cm	HW	2010-06-17 09:11		285	cm	HW	2010-07-17 08:10		321	cm	HW
2010-04-15 20:37		319	cm	HW	2010-05-15 17:09		-241	cm	LW	2010-06-17 15:43		-219	cm	LW	2010-07-17 14:36		-223	cm	LW
2010-04-16 02:13	vr	-236	cm	LW	2010-05-16 05:26	zo	320	cm	HW	2010-06-18 03:13	zo	-269	cm	LW	2010-07-18 03:13	zo	-269	cm	LW
2010-04-16 08:48		319	cm	HW	2010-05-16 12:06		303	cm	HW	2010-06-18 09:06		300	cm	HW	2010-07-18 09:06		300	cm	HW
2010-04-16 14:53		-249	cm	LW	2010-05-16 17:48		-242	cm	LW	2010-06-18 15:20		-214	cm	LW	2010-07-18 15:20		-214	cm	LW
2010-04-16 21:30		318	cm	HW	2010-05-17 00:27	ma	318	cm	HW	2010-06-19 03:36	za	-261	cm	LW	2010-07-19 03:58	ma	-280	cm	HW
2010-04-17 00:06	za	-237	cm	LW	2010-05-17 06:06		318	cm	HW	2010-06-19 10:00		276	cm	HW	2010-07-19 10:00		276	cm	HW
2010-04-17 06:48		320	cm	HW	2010-05-17 12:46		-230	cm	LW	2010-06-19 16:12		-202	cm	LW	2010-07-19 16:12		-202	cm	LW
2010-04-17 12:27		-243	cm	LW	2010-05-17 18:29		289	cm	HW	2010-06-20 04:52	di	-229	cm	LW	2010-07-20 04:52	di	-229	cm	LW
2010-04-17 18:06		309	cm	HW	2010-05-18 01:10	di	-243	cm	LW	2010-06-20 10:59		249	cm	HW	2010-07-20 10:59		249	cm	HW
2010-04-18 00:40	zo	-235	cm	LW	2010-05-18 06:50		311	cm	HW	2010-06-2									